

Nr 218.

Godkänd av första kammaren den 29 maj 1915.

Godkänd av andra kammaren den 29 maj 1915

Riksdagens skrivelse till Konungen rörande revision av förordningen angående antagande av släktnamn m. m.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden nr 3 och 12.)

(Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden nr 7 och 10.)

Till Konungen.

Uti inom riksdagen väckta motioner har framhållits behovet, bland annat av att nu gällande namnskydd gjordes mera praktiskt och verksamt samt att tillika bestämmelser utfärdades angående sådana tillnamn, som icke vore släktnamn.

Det är tydligt, att om dels samma tillnamn användes av ett stort antal människor, dels namnbyten ofta och kanske alldeles omotiverat företagas, personnamnens naturliga uppgift kommer att väsentligt motverkas. Särskilt kännbara måste härav föranledda olägenheter bli för sådana myndigheter, som för skilda ändamål hava sig anförtrott att registrera någon mera avsevärd del av befolkningen. Pensionsstyrelsen yttrar härom i ett till Eders Kungl. Maj:t efter hemställan från vederbörande riksdagsutskott avgivet utlåtande bland annat, att pensionsstyrelsen måste hava tillgång till synnerligen noggranna uppgifter för identifiering av de försäkrade, särskilt beträffande namn och namnförändringar, men att det visat sig, att tillnamn angäves fullständigt godtyckligt, samt att det med all

säkerhet torde komma att inträffa, att tillnamn, som angivits i ett års förteckning, i följande års förteckning utbyttes mot andra, utan att någon egentlig anledning härtill torde kunna uppgivas. Även då det gällde ansökning om pension eller understöd, hade det, enligt vad pensionsstyrelsens omförmälda utlåtande giver vid handen, visat sig, att en stor namnförbistring rådde: sökanden uppgåve ett namn, men pensionsnämndens utlåtande eller det ansökningen åtföljande prästbetyget upptog ett annat.

Nuvarande bestämmelser i kungl. förordningen av den 5 december 1901 angående antagande av släktnamn lämna i fråga om det skydd, förordningen avser att bereda till förhindrande av obehörigt antagande av släktnamn, åtskilligt övrigt att önska.

Bland olägenheter, som i sådant avseende vidlåda berörda förordning, märkas främst, att det stundom kan bliva beroende av tillfälligheter, om ett ifrågasatt antagande av egenartat släktnamn, som bäres av annan släkt, kommer till vederbörande släktmedlemmars kännedom.

Enligt nu gällande bestämmelser skola de myndigheter, som handlägga ärenden av ifrågavarande slag, nämligen för Stockholm överståthållarämbetet samt Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande för de särskilda länen, därest en ansökning om antagande av släktnamn ej finnes böra genast avslås, införa kungörelse om densamma dels i allmänna tidningarna, dels i tidning inom orten, varefter en var äger att inom viss tid göra skriftlig invändning mot ansökningen. Uttrycket »tidning inom orten» är först och främst ett svävande begrepp. Stundom anses, att därmed avses tidning i den ort, där Eders Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande residerar. Enligt vad riksdagen erfarit, har emellertid vid tillämpningen uttrycket jämväl tolkats såsom åsyftande tidning i den ort, där sökanden bor. Men oavsett denna otydlighet kan stadgandet icke anses tillfredsställande. Det torde nämligen ofta hända, att person med släktnamn av mera egenartad beskaffenhet icke nås av den, på sätt förordningen stadgar, offentliggjorda kungörelse angående ansökan om rätt till antagande av det släktnamn han bär, eftersom det mera sällan händer, att allmänheten genomgår dylika tillkännagivanden i Post- och Inrikestidningar, och det tillika är högeligen ovisst, huruvida den tidning, som i förekommande fall ansetts som ortstidningen, kommer den intresserade personen i handom. Med fog lärers alltså kunna sägas, att det skydd, som förordningen avser att bereda, icke i tillfredsställande mån vinnes.

Den omständigheten, att prövningen uti ifrågavarande avseende är lagd i olika myndigheters hand, vållar otvivelaktigt därjämte ojämnhet i lagtillämpningen. Ansökan om godkännande av nytt släktnamn får enligt

förordningen ej bifallas, där det nya namnet, såvitt känt är, bäres av annan släkt och tillika är av mera egenartad beskaffenhet. Sistnämnda stadgande om namnets »mera egenartade beskaffenhet» kan tydligtvis på olika håll tolkas olika. Och exempel finnas, att ansökan om godkännande av visst släktnamn blivit utav en av förenämnda myndigheter avslagen, medan myndighet i annan ort bifallit en ansökan beträffande alldeles samma namn.

Bästa sättet att göra namnskyddslagstiftningen mera effektiv synes riksdagen vara att låta godkännandet ske, icke av Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i de olika länen utan av en centralmyndighet. Uppenbart är, att en sådan anordning skulle främja likformigheten vid behandlingen av ifrågavarande ärenden och därigenom jämväl bereda ökat skydd för äldre släktnamn. Riksdagen kan alltså icke annat än finna det lämpligt, att bestyret med prövning av ansökningar om godkännande av nytt släktnamn uppdrages åt en centralmyndighet, men anser sig icke kunna uttala sig om vilken myndighet härvid bör komma i fråga. Att hos denna myndighet skall föras register över godkända släktnamn torde vara själfallet. Tillika synes emellertid böra komma i övervägande, huruvida icke jämväl äldre släktnamn skulle kunna hos den centrala myndigheten registreras till skydd mot deras antagande av annan.

Vidare föreslå motionärerna, att bestämmelser måtte införas rörande »sådana tillnamn, som icke äro släktnamn». Med »tillnamn, som icke äro släktnamn», avse motionärerna utan tvivel i första rummet den stora mängd av namn, slutande på »son» och »dotter», vilka antagas och bortläggas på ett sätt, som mången gång vållar en verklig namnförbistring, och varpå såväl föreliggande motioner som pensionsstyrelsens ovannämnda utlåtande lämna exempel. På goda grunder anse motionärerna, att det mest praktiska vore, att i de fall, då släktnamn icke blivit i vederbörlig ordning antaget, barnen använda faderns tillnamn. Ehuru detta förslag uppenbarligen skulle komma större reda åstad i åtskilliga fall, torde det dock, icke minst med hänsyn till att ett icke oväsentligt antal barn, nämligen de s. k. oäkta, icke skulle kunna inordnas under dylika bestämmelser, böra sättas ifråga, huruvida icke, med de inskränkningar gällande namnförordning betingar, föräldrarna borde tillmätas en viss frihet att giva barnen det tillnamn, föräldrarna önska.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, *dels* angående ändring i kungl. förordningen av den 5 december 1901 angående antagande av

släktnamn i syfte att göra namnskyddet mera praktiskt och verksamt, dels ock angående utfärdande av bestämmelser om sådana tillnamn, som icke äro släktnamn samt vidtaga de åtgärder, som av en sådan utredning må påkallas.

Stockholm den 29 maj 1915.

Med undersåtlig vördnad.
